

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Udrag fra Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 49. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius01val-shoot-idm140153320601296/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

„Menneske“ og „Daab“; Sadolin skriver *een Menniske, Daaben—hand*, Palladius skriver *ith menniske, doben—hunn*. Af syntaktiske Rettelser kan nævnes, at Ordstillingen *tage wore neste syn godtz fraa* rettes til *tage vor nestis gotz fra hannem*, og at Følgekonjunktionen *saa* gennemgaaende rettes til *athi*. Af Ordforraadet rettes følgende Ord og Udtryk: *wdi* til *i*; *lader moedt om* til *helligholde*; *driffwe haar* til *bedriffue hoor*; *mage y Echieschaff* til *ecte hustru*; *wiitne* til *vidnesbyrd*; *fæmon* til *fæ*, *forfræcte oss for* til *fryctie for*; *genløsselse* til *igenløsselse*; *jordet, jordede* til *begraffuet, begraffuede*; *hested* til *der*; *behørde* til *taknemmelige*, o. e. a.

Alle disse Ændringer viser, hvor stor Usikkerheden i hin Tids Sprogbrug har været. Der ligger kun fem Aar mellem de to Skrifter, her er Tale om. Begge Skrifter er trykt i København og hos samme Bogtrykker. Og det ene er ikke — som Tilfældet var med Gotfred af Ghemens Udgave af Karl Magnus Krønike — bundet af Traditionen; Sadolins Katekismus er en ny Oversættelse af et nyt Skrift. Og dog hvilken uhyre Forskel i Skriftbrug mellem Palladius' Afskrift og Sadolins Original! Den ene viser en enkelt og gennemført Lydbetegnelse, den anden en overfyldt og inkonsekvent. Og Lydformer og Bøjningsformer, Enkeltord og Udtryk i den originale Oversættelse rettes i Mængde i den faa Aar yngre Benyttelse, fordi de synes dialektfarvede eller forældede. De to Skrifter faar saaledes i Forening en sproghistorisk Værdi, de ikke havde enkeltvis. Vi lærer igennem dem, hvad en af Tidens ypperste og mest indflydelsesrige Skribenter ansaa for god Sprogbrug, og hvad han med fuldt Overlæg dømte til Undergang.

VI.

Vi har i det foregaaende undersøgt Bogens Text, dens Forhold til den tyske Original og til ældre danske Arbejder. Vi skal nu omtale dens Billedstof og Grundlaget for dette¹.

¹ Se navnlig: *Geffcken*, Der Bildercatechismus des funfzehnten Jahrhunderts und die catechetischen Hauptstücke in dieser Zeit bis auf